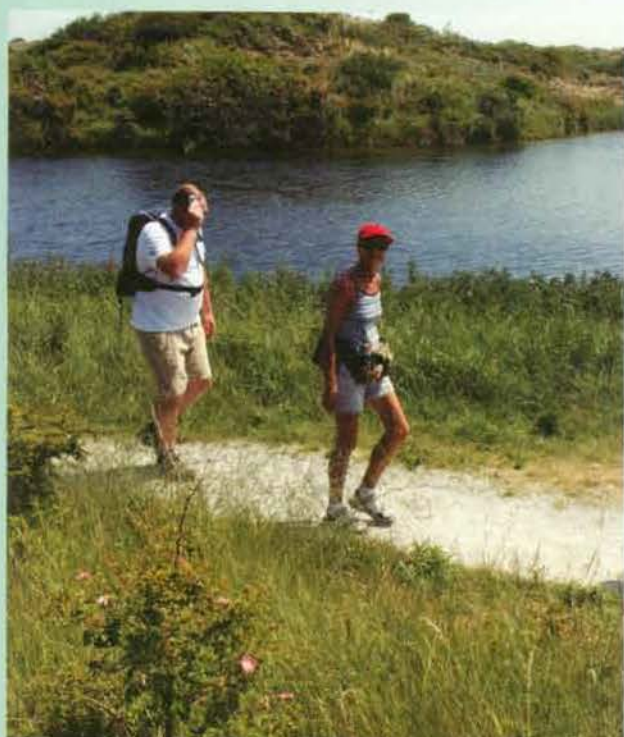

Recreatie in Meijendel, geliefd bij een groot publiek

ROB KRAMER

Steeds meer mensen willen ontspannen in de natuur. In duingebied Meijendel doen ze dit al vanaf de jaren dertig. Met alle problemen en mooie dingen die daar een gevolg van zijn. Een verslag.

Terreindelen zijn op wegen en paden opgesteld (foto: Fotobureau Thuring).

Al in de jaren dertig was er belangstelling voor wandelen in het duin. Dagblad Het Vaderland beschreef enkele wandeltochten naar en door Meijendel. Het duingebied begon toen bij het Hubertuspark, woest en ledig. Het meenemen van een kompas ter oriëntatie was zeer gewenst. In de

jaren vijftig werd het recreatief gebruik sterk gestimuleerd. Meer paden, meer openstelling. Speelweiden op de oude akkers. Bosaanplant om de draagkracht te vergroten. Het miste zijn uitwerking niet.

Gevolgen blijven niet uit

Al gauw deed vooral het toenemende aantal auto's zich gelden. De Meijendelseweg werd op

drukke dagen een lint van geparkeerde auto's. Om het verkeer in goede banen te leiden, kwam er een rondweg om de springtuin en werd er parkeergelegenheid gecreëerd. Openbaar vervoer was toen al het stiefkind, want de spoorlijn naar Scheveningen eindigde halverwege de jaren vijftig reeds bij het Centraal Station.

De aantallen bezoekers waren eind jaren zestig al zo hoog dat biologen zich zorgen maakten over het behoud van de natuurwaarden. Men probeerde het tij te keren, maar de voorgenomen maatregelen kregen politiek weinig steun. De wens werd zelfs geuit de kust beter te ontsluiten. De aanleg van de Duinweg langs de Zuid-Hollandse kust strandde echter zowel aan de noord- als zuidkant op milieueisen vanuit de waterwinning en verzet vanuit de natuurbeweging.

Oplossingen worden gezocht

Om natuur, recreatie en waterwinning beter op elkaar af te stemmen werden er in de jaren tachtig verschillende studies gedaan. De geplande grote uitbreiding van infiltratieplassen voor waterwinning moest vervolgens pas op de plaats maken. Andere mogelijkheden werden onderzocht, waarbij diepinfiltratie hoog scoorde. Natuurgerichte recreatie moest kunnen, maar wel duurzaam. Het zou nog tot in de jaren negentig duren tot het resultaat van de studies tot bestuurlijke overeenstemming leidde. Uitgangspunten voor de recreatieve herinrichting van Meijendel waren: minder autoverkeer; ongewenste recreatievormen (zoals de paardensport op de springtuin) uitplaatsen; honden permanent aangelijnd; het padenstelsel aanpassen.

voertuigklasse	1954	1963	1973	1989	1995	2001
Auto	34	63	73	48	42	45
Fiets	52	15	10	41	51	51
Bromfiets/motor	5	8	1	0	0	0
Te voet	8	15	11	9	5	4
Te paard	1	0	5	2	2	0

Tabel 1 Voertuigverdeling bezoekers Meijendel (bronnen: bureau Duin en Kust 1991; Kugel e.a. 1991 en Jaarsma e.a. 1996/2002).

Het uitplaatsen van de paardensport op de springtuin was niet eenvoudig (foto: fotoarchief Duinwaterbedrijf Zuid-Holland).

De realisatie van sommige maatregelen bleek echter niet eenvoudig. Voor de ruiters op de springtuin werd na lang zoeken een alternatief gevonden. Het permanent aanlijnen van honden gaf een storm van protest. Daartegenover stonden de klachten over de hoeveelheid honden en het gebruik van het gebied door uitlaatcentrales en kynologenclubs. Ook het opheffen van een aantal parkeermogelijkheden kon niet op bijval rekenen, ondanks een uitbreiding van de voorzieningen bij Kievitsduin aan het begin van Meijndel. Al met al leek het Duinwaterbedrijf voor veel mensen negatief te staan tegenover recreatiebelangen. Toch is een belangrijk deel van het terrein vrij toegankelijk en het parkeren gratis. Ten opzichte van de jaren voor de oorlog en de jaren vijftig is het padenstelsel aanzienlijk veranderd en is er geleidelijk steeds meer gebied opengesteld.

Laatste tien jaar

In 1995 vonden er enkele grote veranderingen plaats in de toegangsvoorwaarden en de parkeervoorzieningen van het duingebied. De negatief getinte publicaties in de pers hadden een weerslag op het bezoek. Na een kleine terugval

is het aantal bezoekers nu echter weer op het oude niveau in Vallei Meijndel: ongeveer 650.000 bezoeken per jaar op enkele honderden hectaren opengesteld terrein. Het aantal bezoeken is vergelijkbaar met de Amsterdamse Waterleidingduinen, maar daar gaat het om een vele malen groter gebied. Het bezoek aan Meijndel is de afgelopen tien jaar veranderd. Tachtig procent van de bezoekers woont nu binnen een straal van 15 km, terwijl in het verleden veel mensen uit bijvoorbeeld Rotterdam kwamen. Tegenwoordig is het op werkdagen drukker. Tot 1995 kwamen er dan vooral mensen die hun hond kwamen uitlaten en uitlaatcentrales. Nu komen er vooral ouderen en mindervaliden naar het gebied voor een korte wandeling of een bezoek aan de theetuin. Verder is na het opheffen van enkele parkeervoorzieningen het autobezzoek teruggelopen. Auto- en fietsbezoek is nu half om half. De bezoekersaantallen zijn daardoor wel gevoeliger voor slecht weer.

Natuurbeleving in Meijndel

Bezoekersaantallen en enquêtes laten zien dat mensen graag naar Meijndel komen. Ondanks de drukte - gezien het aantal - zoekt en vindt men er rust en ruimte om te wandelen en van de natuur te genieten. Uit onderzoek blijkt het duinbeeld voor de gemiddelde bezoeker anders te zijn dan dat van de natuurliefhebber. Juist de afwisseling tussen parkachtige, vaak cultuurhistorische elementen, aangeplant deels oud bos en open meer echte duinnatuur is de trekpleister in Meijndel. Ook het water in de vorm van infiltratieplassen scoort hoog. De echte duinnatuur met grote verstuingen en openheid wordt niet gemist.

Ook voor de echte natuurliefhebber is er echter volop te beleven in Meijndel. Van het strand waar na de zandsuppletie ook weer wat primaire duintjes ontstaan zijn, tot aan de hoge bin-

Herkomstplaatsen	1954	1973	1990
Wassenaar	3	11	14
Den Haag	40	50	42
Voorburg	4	7	8
Rijswijk	2	4	6
Voorschoten	1	4	4
Leiden	2	4	3
Delft	10	1	1
Rotterdam	31	2	4
Overig	1	17	18

Tabel 2 Herkomst van de bezoekers uit duingebied Meijndel van enkele jaren in procenten (Bron: Otten 1978 en Kugel e.a. 1991).

Ook het opheffen van een aantal parkeermogelijkheden kon niet op bijval rekenen (foto: fotoarchief Duinwaterbedrijf Zuid-Holland).

nenduinrand. Daartussen onder andere vochtige duinvalleien met orchideeën, duingentianen, parnassia. Lage en hoge struwelen met struweelvogels. In de duindoorns vele fitissen en in hoge meidoornstruwelen de nachtegalen. Waar hoor je zoveel nachtegalen en kun je in de trektijd vele besseneters zien? Watervogels, zoals meerkoeten, futen en eenden op de infiltratieplassen. Dan bosachtige delen met in de grote valleien ook de cultuurhistorische elementen van een oude landbouwontering. Verder nog een hoge, deels ontkalkte binnenduinrand. Extra mogelijkheden om rond te struinen en te dwalen in Kijfhoek en Bierlap. (foto's)

Recreatie in goede banen

Om recreatie ook de komende jaren in goede banen te leiden, is er in het beheersplan Berkheide, Meijndel, Solleveld hiervoor een visie geformuleerd. Deze houdt in dat natuurgerichte recreatie mogelijk is en wordt gestimuleerd zolang de natuur er geen schade van ondervindt. Terreindelen zijn op wegen en paden

Zoeken we de massa of iets anders in en rond Meijndel? (foto: fotoarchief Duinwaterbedrijf Zuid-Holland).

opengesteld. Kijfhoek en Bierlap zijn alleen met een passe-partout of dagkaart te bezoeken. Er zijn voor de bezoekers tal van voorzieningen zoals het bezoekerscentrum, informatiepanelen, palenwandelingen, zitbanken, speelvoorzieningen, een duintuin, een vogelkijkwand, fietsroutes en excursies. Verder verleent het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland medewerking aan initiatieven van derden door het terrein zoals het LAW-Visserpad en voor fietsers de LF 1 en de aansluiting op de LF 4. Met vergunning zijn natuurgerichte groepsactiviteiten mogelijk.

Het probleem in Meijndel vormt de zonering. Ontsluiting zou vanaf de rand van het terrein moeten plaatsvinden. De Meijndelseweg loopt echter tot in het hart van het gebied door. Onderzoek en een interactie proces met belanghebbenden hebben geleid tot een Masterplan. De toegang tot Meijndel zal vrij blijven op het opengestelde padenstelsel, dat redelijk uitgebreid is waardoor ook afgesloten delen beleefbaar zijn.

Toekomst

De behoefte aan recreatieruimte neemt toe. Meer mensen, meer bebouwing, meer wegen. In de Randstad gebeurt het. De ruimte voor recreatie neemt echter niet navenant toe. De druk op het duin wordt daardoor groter. Maar hoe moeten natuur én recreatie in waarde en in mogelijkheden toenemen?

Zoeken we de massa of iets anders in en rond Meijndel? Nee, geen massa, want voor recreëren in rust en ruimte geldt al snel: vol is te vol. En qua natuur moeten storingsgevoelige soorten hun plaats kunnen vinden. Er zullen daarom delen afgesloten blijven. Op enkele plaatsen kunnen we experimenteren met extensie, diffuse betreding. Een kale hoge zandhelling op kunnen lopen, of af kunnen rollen, is een ervaring. Meijndel doet volop een beroep op onze zintuigen en maakt gezien de variatie veel mogelijk op het gebied van natuurgerichte recreatie. Laten we die mogelijkheden gebruiken maar ook koesteren zo dicht op de rand van Den Haag. Meijndel en andere duingebieden moeten aan de vraag naar rust en ruimte blijven voldoen! In een maatschappij waarin mensen stress ervaren, zijn rust en natuur ook voor de gezondheid factoren van belang. Als het dus gaat om Pretpark Meijndel of Natuurpark Meijndel zal duidelijk zijn hoe voor het Duinwaterbedrijf de keuze uitvalt.

ROB KRAMER IS ADVISEUR NATUURBEHEER BIJ DUINWATERBEDRIJF ZUID-HOLLAND